

ЕКОНОМІЧНА РОЛЬ БІЗНЕС-ПЛАНУ ЯК ІНСТРУМЕНТА ПІДПРИЄМНИЦТВА В РИНКОВИХ УМОВАХ

Розробка нової парадигми економічного розвитку в сучасних умовах передбачає нові інноваційні підходи та стратегічні напрямки функціонування бізнес-моделей, де основний акцент робиться на розвитку людського капіталу як найважливішого фактору підвищення конкурентних переваг [3]. З огляду на специфіку сучасного ринкового середовища, підприємницька діяльність є складною та непередбачуваною, що зумовлює необхідність стратегічного планування. Таке планування дає змогу своєчасно виявляти та оцінювати потенційні ризики, які можуть виникати в процесі розвитку бізнесу, а також формувати обґрунтовану основу для прийняття ефективних управлінських рішень. Його економічне значення полягає в тому, що бізнес-план виступає не лише інструментом попереднього планування, а й ефективним засобом прогнозування результатів господарської діяльності, аналізу ризиків, обґрунтування доцільності інвестицій та зміцнення конкурентних позицій суб'єкта господарювання [1].

Бізнес-план є важливим інструментом стратегічного управління, який дає змогу підприємству систематизувати власні цілі, наявні ресурси, внутрішній потенціал і фактори зовнішнього середовища [1]. У сукупності це сприяє підвищенню обґрунтованості управлінських рішень. Водночас ефективність реалізації бізнес-плану значною мірою залежить від розуміння й урахування чинників, які впливають на діяльність підприємства. Зокрема, до зовнішніх чинників належать: економічна ситуація в країні, рівень конкуренції, державне регулювання, технологічні зміни, соціальні та екологічні тенденції. Внутрішні чинники включають: кадровий потенціал, організаційну структуру, фінансові ресурси та інноваційні можливості підприємства [2]. Урахування цих факторів на етапі стратегічного планування дає змогу не лише адаптувати бізнес до умов середовища, а й створити дієву модель управління, орієнтовану на гнучкість, стійкість і результативність. Такий підхід передбачає регулярний моніторинг ключових показників, використання цифрових аналітичних інструментів, а також оперативне реагування на зміни, що в сукупності сприяє ухваленню обґрунтованих рішень і підвищує конкурентоспроможності підприємства [2].

Бізнес-план виконує як внутрішню функцію – координацію дій і процесів усередині підприємства, так і зовнішню – слугуючи джерелом інформації для зацікавлених сторін, зокрема, інвесторів, кредиторів та потенційних партнерів. Завдяки структурованому підходу до планування,

бізнес-план забезпечує можливість комплексної оцінки рентабельності бізнес-ідеї, прогнозування основних фінансових показників, визначення оптимальних шляхів використання ресурсного потенціалу та мінімізації ризиків, пов'язаних із реалізацією підприємницького проекту. Крім цього, він слугує основою для подальшого контролю за виконанням поставлених завдань і оперативного коригування діяльності відповідно до змін у ринковому середовищі.

Розробка бізнес-плану потребує комплексного та системного підходу, оскільки він не обмежується лише формальним викладом ідеї та визначенням цілей. Бізнес-план слід розглядати як ефективний управлінський інструмент, що базується на ґрунтовному аналізі основних параметрів функціонування підприємства, оцінці поточних умов і перспектив його розвитку.

Таким чином, бізнес-план є не лише інструментом попереднього планування, а й дієвим механізмом забезпечення стабільного функціонування та довгострокового розвитку суб'єкта господарювання в умовах активної трансформації ринкових процесів. Бізнес-планування відіграє важливу роль у забезпеченні ефективності діяльності підприємства в умовах сучасного конкурентного ринку. В умовах зростаючої економічної нестабільності, стрімкого розвитку технологій та глобалізаційних процесів, стратегічне планування набуває ще більшого значення. Бізнес-план допомагає компаніям не лише адаптуватися до змін, а й активно впливати на зовнішнє середовище та формувати власні конкурентні переваги.

З нашої точки зору, для ефективного створення сприятливого бізнес-середовища необхідно впровадити конкретні заходи, а саме: удосконалення законодавства для спрощення бізнес-процесів, розвиток інноваційної інфраструктури та логістики, розробка та впровадження стратегії розвитку бізнесу, створення сприятливого інституційного середовища для покращення інвестиційного клімату в країні [3], що позитивно вплине на підвищення конкурентоспроможності національної економіки в ринкових умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Новак І.М., Осіпова А.А., Пітель Н.Я., Альошкіна Л.П., Бондарчук М.І. Бізнес-план як інструмент планування та управління господарською діяльністю підприємства. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2024. Вип. 104. С. 182-190. URL: <https://journal.udau.edu.ua/assets/files/104.2/18.pdf> (дата звернення: 10.04.2025).
2. Осіпова А.А., Новак І.М., Ревуцька А.О. Розробка стратегічного бізнес-плану та управління проектами для сталого розвитку підприємства. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2024. С. 391-399. URL: <https://journal.udau.edu.ua/assets/files/104.2/38.pdf> (дата звернення: 14.04.2025).
3. Шахно А.Ю. Стан та проблеми розвитку бізнесу в умовах інноваційної діяльності. *Вісник Криворізького національного університету*. 2023. Вип. 56. С. 143-152.